

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra Českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Kateřina Lubasová

První světová válka a její vliv na kulturu

(ve francouzském literárním kontextu)

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. Daniel Jakubiček, Ph.D.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Chodově dne 16. 04. 2015

Kateřina Lubasová

Poděkování

Děkuji Mgr. Danielu Jakubíčkoví, Ph.D., za odborné vedení mé bakalářské práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

Obsah

1 Úvod a cíl práce	6
2 První světová válka 1914-1918, nastínění historie	7
3 První světová válka a její vliv na francouzskou kulturu	10
4 Diverzifikace francouzské literatury s tematikou první světové války	12
4.1 Poezie	12
4.2 Próza	16
4.2.1 Proměny románu	16
5 Analýza vybraných motivů v literatuře s tematikou první světové války	22
5.1. Henri Barbusse a jeho válečný román Oheň	22
5.1.1 Výstavba, struktura a analýza válečného románu	24
5.2 Romain Rolland a jeho novela Petr a Lucie	27
5.2.1 Výstavba, struktura a analýza protiválečné novely	27
6 Závěr (výsledky a diskuze)	31

Souhrn

Summary

Referenční seznam

Seznam

Seznam příloh

Přílohy

Anotace práce

1 Úvod a cíl práce

Cílem mé práce je zmapování francouzské literatury, která byla napsána a zachycena během první světové války a také následné reakce spisovatelů na tuto velmi nepříjemnou a smutnou událost dějin. Hlavní myšlenka je směřována k diverzifikaci francouzské literatury. V tuto chvíli neexistuje publikace, která by nastiňovala toto téma v přehledném pojetí. Veškeré zpracované materiály vychází z chronologického vývoje literatury.

Všechna díla s motivem války jsou zpracována jiným literárním pojetím a stylem. Někteří spisovatelé válkou prošli osobně, a tak jsou jejich díla autentická, ale existují samozřejmě i nezúčastnění spisovatelé, kteří vnímají a projevují motiv války jiným způsobem a projevem a zpracováním. Proto se pokusím o analýzu dvou významných děl (románu a novely), přičemž jeden z autorů byl přímo účastníkem války a druhý se ji osobně vyhnul. Poukážu tedy na rozdílnost zpracování tématu první světové války. Autor, který se přímo účastnil války byl Henri Barbusse, který velmi naturalisticky popisuje zákopovou válku ve svém díle Oheň. Spisovatel druhého rozebíraného románu bude Romain Rolland a jeho celosvětově uznávané dílo Petr a Lucie. Tento spisovatel nebyl přímým účastníkem první světové války, tedy jeho dílo je razantně rozdílné, co do zpracování motivu války.

Ve své práci se zaměřuji na téma první světové války v Evropě. V teoretické části práce se budu zabývat hlavními událostmi vedoucími k vypuknutí první světové války a následně pak k jejímu konci. Samostatná kapitola bude pojednávat o následcích první světové války na Evropu, obyvatelstvo a na samotné oběti, které válka přinesla v řadách vojáků.

Zaměřím se na vliv první světové války na francouzskou kulturu. V další kapitole rozčlením literaturu na poezii a prózu. V následujících podkapitolách se budu zabývat autory, kteří byli ovlivněni válečnými událostmi a zachycují je ve své tvorbě. V části prózy se budu zabývat proměnami románu a hlavními představiteli těchto románů a následnou analýzou dvou vybraných válečných románů.

2 První světová válka 1914-1918, nastínění historie

Zdroje první světové války pramení v poslední čtvrtině devatenáctého století, kdy se vedoucí mocnosti Evropy i světa pustily do velice nebezpečné politické hry s ohněm. Zejména se to týkalo Rakouska-Uherska, Británie, Francie, Německa a Ruska. Jejich vzájemné soupeření motivované vyostřeným nacionalismem se točilo kolem ekonomické expanze, konkrétně šlo o získávání kolonií a zvyšování vojenské prestiže. Součástí tohoto soupeření o velikosti moci a uznání byl i německý císař Vilém II., který sám sebe tituloval jako „prvního vojáka“, ale ve skutečnosti byl nerozhodný a lehce ovlivnitelný.

Kolonismus, ovládání obyvatelstva a území ze strany jiného státu, byl živěn nacionalismem a přesvědčením, že jedna rasa může být druhé nadřazena. Evropští kolonizátoři se domnívali, že jsou něčím víc než místní populace a že mají právo ovládat území a lidi, jež považují za méněcenné.

Kolonie přinášely evropským vůdčím mocnostem, stejně jako Spojeným státům americkým a Japonsku, dvojitý prospěch. Mocnosti věděly, že za maskou civilizování nevědomých domorodců jim kolonie poskytují přírodní suroviny pro jejich průmysl, představují potenciální trhy a odbytiště a znevažují prestiž státu mezi ostatními vyspělými státy. Na druhé straně bylo dost drahé kolonie spravovat a bývaly často využívány k soukromému obohacení. V roce 1870 bylo 70 procent zeměkoule kontrolováno evropskými mocnostmi a do roku 1914 se toto číslo zvýšilo na 85 procent. Na konci devatenáctého století bylo jasné, že už bude velice těžké najít nějaké nové kolonie. Vedoucí mocnosti se tak začínaly dostávat do konfliktů, pokud ne přímo do otevřených válek, když se jedna druhé pokoušely vyfouknout před nosem poslední oblasti vhodné ke kolonizování. Velké evropské mocnosti také začaly se závody ve zbrojení, jež probíhaly ruku v ruce s bojem o kolonie.

Německo se stalo spojencem Rakouska- Uherska, obě byly známy pod názvem Centrální mocnosti. Proti nim bylo namířeno spojení Británie, Francie a Ruska- Trojdohoda. (Westwell: 2004, s. 6-9)

Bezpečnost slabšího člena Centrálních mocností, Rakouska- Uherska byla garantována Německem. Skutečností bylo, že německý císař Vilém II. řekl svým plánovačům, aby se připravili na válku, která začne někdy od konce roku 1912 do začátku roku 1913. Příčinnou bylo Srbsko, kterému se v lokálním konfliktu podařilo získat území

na Turecku a začínalo tak ohrožovat rakousko-uherské državy na severu Jaderského moře. Rakousko- Uhersko bylo podporováno Německem, jež prohlásilo, že půjde do války se Srbskem, pokud se nevzdá nedávných územních zisků podél Jadranu. Takový čin by ale okamžitě vyvolal odpověď Ruska, a pak by se přidala ještě Francie. Srbsko se posléze stáhlo na základě diplomatických jednání. Avšak možná cesta od lokálního konfliktu k celoevropské válce, kterou si někteří velmi vřele přáli, už byla zřetelná.

Německo nemuselo čekat dlouho, aby mohlo využít nějakého podobného politického incidentu. 28. 6. 1914 byl při návštěvě hlavního města Bosny, která byla rakousko-uherskou provincií, srbským nacionalistou zavražděn následník rakousko-uherského trůnu arcivévoda Ferdinand.

V roce 1914 ve většině evropských zemí jak jejich občané, tak jejich politici, věřili, že jdou do války ze spravedlivých důvodů. Nadšení pro válku bylo všeobecně rozšířené, ale bylo mu určeno rychle odumřít. Odumřít tváří v tvář stovkám tisíců vojáků, kulometnému ohni, dělostřelecké palbě a zákopům. Hned v prvním roce války.

Pro mnoho lidí znamenalo vypuknutí války v srpnu 1914 vítanou možnost, mimo další politické a ekonomické důvody, jak napravit spoustu špatných věcí. Politikové a generálové, kteří uvrhli Evropu do této války založené na průmyslu, věřili, že nepotrvá déle než několik měsíců. Avšak v prosinci se víra v rychlé a rozhodující vítězství zhroutila tváří v tvář ohromujícím ztrátám, patové situaci a rozšiřování celého konfliktu.

Konec první světové války způsobil dramatickou proměnu světového politického řádu, i když mnozí z těch, kteří byli u moci, si toho bezprostředně nedokázali povšimnout. Tři základní říše, Německo, Rakousko- Uhersko a Rusko se ocitly v troskách. Jejich předváleční rivalové, Británie a Francie, byly válkou hluboce poznamenáni a do velké míry ožebračeni. Na mezinárodní scéně se objevili noví důležití hráči. Zejména Spojené státy americké, které se najednou ocitly v roli celosvětově významné síly, hlavně v Pacifiku, ale i v Evropě. Príměří uzavřené 11. listopadu sice ukončilo první světovou válku, ale mír v Evropě nepřineslo. Dále pokračovaly boje v už tak zpustošených zemích (v Rusku, Rakousku- Uhersku, v Polsku).

Výsledkem mírových smluv, jež uzavřely první světovou válku, ve skutečnosti bylo vytvoření mozaiky malých, slabých a vnitřně nesourodých států v celé východní Evropě a na Balkáně. Záměrem bylo původně zabránit vytvoření nového mocenského silného bloku, který by mohl vyvolat nové agresivní války. (Westwell: 2004, s. 6-9)

První světová válka měla hluboký vliv na obyčejné lidi, kteří ji prožili. Mnozí z nich věřili, že svět by už znovu takové krveprolití nepřežil. Většina z rodin ve válce ztratila někoho drahého, často za hrozných okolností. Jiní doufali, že se takto obudné války už nikdy nesmí objevit.

Když skončila první světová válka neměla způsobená zkáza a ztráty na lidských životech obdobu v celých lidských dějinách. Na rozdíl od všech předcházejících válek toto střetnutí trvalo nepřetržitě, ve větší či menší míře , od srpna 1914 do listopadu 1918. Zřídka se vyskytl den, ve kterém by nedocházelo k nějakým vojenským aktivitám.

Stejně tak zuřivé běsnění bojů způsobené zejména podmínkami převládající zákopové války a všeničícími zbraněmi obsluhovanými občany různých států, nic z toho nebylo doposud známo. V souvislosti s tím musíme upozornit, že všechny následující počty ztrát na lidských životech jsou jenom hrubé odhady. Z 65 milionů vojáků mobilizovaných všemi válčícími státy jich kolem 8 milionů bylo zabito a dalších 21 milionů zraněno. Ve Francii bylo mobilizováno 8,4 milionů vojáků a z tohoto počtu jich padlo 1,36 milionů.

Velikost lidských životů v boji se odráží i na velikosti ztrát životů mezi civilním obyvatelstvem.

Válka zanechala psychické a fyzické stopy také na těch, kteří měli to štěstí a přežili ji. Mnoho obyčejných vojáků utrpělo hluboké psychické trauma, které se nazývá „poválečná deprese“. Vojáci první světové války hleděli tváří v tvář rozličným druhům nebezpečí čtyřicet hodin denně po dobu mnoha týdnů- ne-li měsíců- a v každém okamžiku. (Westwell: 2004, s. 185)

3 První světová válka a její vliv na francouzskou kulturu

Přelom 19. a 20. století otevírá ve Francii (i v celé Evropě) období velmi složitého a někdy i bouřlivého politického a sociálního vývoje. Znovu nastolená otázka nového uspořádání francouzské společnosti vyvolává tendence ideově značně rozmanité, hledající řešení v národních tradicích, v obnovení katolicismu, v různých tendencích socialistických nebo v řešeních nabízených filozofií. Situaci ještě značně zkomplikovalo dvojí válečné kataklyzma, které zpochybnilo tradiční hodnotový systém.

Je přirozené, že v této situaci, kterou navíc charakterizuje i nebývalý rozvoj mezinárodních kulturních a literárních vztahů a z toho plynoucí internacionalizace literárního vývoje, se také literatura vyvíjí složitě v závislosti na různorodých estetických, žánrových, tematických i ideových východiscích autorů. Po krátkém období literárních tendencí obecně označovaných *fin de siècle*, dekadence, různých forem návratů do minulosti (neoromantismus, neoklasicismus), nabízejí literární skupiny i jednotlivci rozmanitou škálu odpovědí na soudobé literární i myšlenkové problémy.

Inspirativní význam zde má zejména poezie, která chce překonat dědictví zasmušilého symbolismu návratem k prostotě výrazu, k přírodě a k tradičním hodnotám jako láska, přátelství, solidarita. Vlastními předchůdci básnického modernismu inspirovaného mimo jiné i futurismem Marinettiho, objevují se zde i autoři jako V. Larbaud a B. Cendrars, kteří tzv. simultánní poezií chtěli zachytit závratný rytmus moderního světa a techniky. Od nich vede přímá cesta k největšímu předchůdci surrealismu, k básníkovi nesmírné obraznosti a nápaditosti, Guillaume Apollinairovi.

V době morálního otřesu Dreyfusovy aféry stále naléhavěji pocíťované potřeby regenerace francouzské společnosti nabízejí také prozaikové celou škálu řešení. M. Barres dospěl ve svých politických románech od kultu já až k ideologii nacionalismu. Obdobným vývojem prošel i Ch. Péguy, jehož východiskem však byl mysticky chápavý katolismus, a pro vývoj románového žánru mělo jistý význam dílo autorů pokračujících ve velkých realistických tradicích minulosti. Skeptika a humanisty A. France a R. Rollanda, kteří vyznávali kult odosobněného heroismu a zahleděného do nadnárodních myšlenek socialistických. V téže době tzv. populismus (např. CH.-L. Philippe a A. Thérive) odmítal přejemnělý intelektuální psychologismus a programově se přikláněl k problémům a k

prostředí lidových vrstev.¹

Celé toto období je nesené snahou o od-intelektualizování románové tvorby, o její přímou politickou angažovanost a těsné sepětí se společenskou realitou.

Také divadlo před rokem 1914 hledá nové cesty, jež nachází v absurdní komice a to zejména u A. Jarryho. Další proud se zaměřuje na navazování na koncepci divadla symbolistního v inscenacích Lungé- Poea. V hluboce prožitkovém katolicismu se uplatňuje P. Claudel. Formou divadla odproštěnou od dřívějších konvencí a dávajícího divadelní prostředky do služeb scénické poezie a civilního divadelního působení, se prosazuje J. Copeau. V tomto směru bude i po válce pokračovat skupina režisérů Cartelu (Baty, Dullin, Jouvet, Pitoëff) a dramatikové jako J. Giraudoux nebo J. Anouilh.

První světová válka hluboce zasáhla do hodnotového systému společnosti a umění. Definitivně podlomila víru ve všemohoucnost kritického rozumu a ve scientismus 19. století a ve svých důsledcích otevřela cestu k hluboké proměně umění a literatury ve smyslu různě pojímaných podob modernismu. Bezprostřední ohlas našly válečné události především v románech (Barbusse, Dorgelés, Duhamel, Rolland) a zprostředkovaně pak v dílech, jež ve značné míře podnítila poválečné úvahy o nutnosti obrodit literaturu myšlenkami nejednou přicházejícími i z jiných národních kultur. Obzvláštního významu nabylo v průběhu pozdějšího vývoje zakladatelské dílo tvůrce moderního románu 20. století A. Gida a jeho koncepce „ čistého“ románu a „románu o románu“ a M. Prousta s jeho hledáním „ztracené“ minulosti.²

1 FRYČ, J. a kol. 2002. *Slovník francouzsky píšících spisovatelů*. Praha: Libri. 27-28 s. ISBN 80-7277-130-2

2 FRYČ, J. a kol. 2002. *Slovník francouzsky píšících spisovatelů*. Praha: Libri. 77-80 s. ISBN 80-7277-130-2

4 Diverzifikace francouzské literatury s tematikou první světové války

4.1 Poezie

Guillaume Apollinaire

Ve francouzské literatuře je významnou osobností poezie Guillaume Apollinaire (26. 8. 1880 Řím- 9. 11. 1918 Paříž), který měl vliv na moderní světovou poezii.

V Paříži, kam se s matkou a bratrem přestěhoval z Monaka, střídal různá zaměstnání, psal erotické texty, publikoval dílo markýze de Sade, spolu s básníkem André Salomonem založil 1903 revui *Le Festin d'Esopé* a zároveň přispíval do literárních časopisů *Les Soirées de Paris* (až do 1914), *La Plume*, *La Revue blanche*, *Vers et Prose*, *La Phalange*, *Le Mercure de France*, a dokonce vedl ženskou rubriku v časopise *Les Marges*. Stal se domácím učitelem hraběnky Elinor de Milhau v Porýní. Tři roky cestoval po evropských zemích (Německo, Holandsko, Čechy, atd.) všechny jeho cesty poznamenaly jeho básnickou inspiraci. Krátké zastavení v Praze se objevuje jako ozvěna v jeho dílech *Pásmo* a *Pražský chodec*. Roku 1909 publikoval prózu nazvanou *L'Enchanteur pourrissant* (Zahnívající kouzelník), příběh inspirovaný jeho osobním životem, o dítěti bez otce. Roku 1910 publikoval soubor povídek *L'Hérésiarque et Cie* (Kacíř a společnost, č. 1926, 1966, 1998), do které je zahrnuta i povídka *pražský chodec*. Roku 1911 vyšel svazek veršů nazvaných *Le Bestiaire ou Coutège d'Orphée* (Bestiář neboli Průvod Orfeův), avšak hlavním dílem jsou *Alcools* (1913, Alkoholy, č. 1946, 1958, 1965, 1996, první český překlad Pásmo 1919), do nichž je začleněno bohatství a různorodost jeho básnického génia, výtěžek jeho básnické tvorby, publikované porůznu a od roku 1903. Tato heterogenní sbírka zahrnuje soubor básní inspirovaných německým pobytem roku 1902. Většina básní zařazených do *Alkoholů* byla publikovaná v časopisech. Alkoholy jsou inspirovány autorovými láskami k Annie Playdenové, k malířce Marie Laurencinové (Marie, Most, Mirabeau, Pásmo), jakož i německou mytologií (Rýnské básně) a modernismem. V životě jej ovlivňovaly nejen tyto ženy, ale i další jako např. Louise de Coligny- Chattillon a manželka z posledního období jeho života Jacqueline Kolbova. Milostný život ale nebyl jedinou inspirací jeho tvorby. Publikoval zejména v revui *Les Soirées de Paris* (1912), kde uváděl články věnované Picassovi, Braquovi, Marii Laurencinové, Fernandu Légerovi, Picabiovi a dalším.

Protože nebyl francouzským občanem, nemohl být roku 1914 mobilizován. Podzim 1914 strávil u přátel v Nice. Dobrovolně se přihlásil do války. Zúčastnil se bojů v Champagni v dělostřeleckém oddíle, roku 1916 byl zraněn na hlavě a trepanován. Oslaben svým zraněním, podlehl 9. 11. 1918, dva dny před vyhlášením příměří, epidemii španělské chřipky.

Z války výtěžil soubor básní *La case d'Armons*, který byl zahrnut do sbírky *Calligrammes* (1918, *Kaligramy*, č. 1948, 1965). Skládá se z šesti oddílů: *Ondes* (Vlny) zahrnuje nejmodernější básně napsané po vydání *Alkoholů*, např. *Okna* a *Pondělí v Kristýnině ulici*, a dvě desítky „básní- obrazů“. Ostatní oddíly byly vytvořeny v Nimes (*Etendards*), v očekávání bojů na frontě (*Case d'Armons*) a posléze na frontě (*Lueurs de tirs*, *Obus couleur de lune*, *La Tete étoilée*) až po návrat do Paříže po zranění. V této sbírce se střídají předválečné verše s básněmi válečné inspirace. Jsou v ní rovněž grafické hříčky, které daly název celé sbírce, jakož i básně-rozhovory.

Za svého života publikoval román *Le Poète assassiné* (1916, *Zavražděný básník*, č. 1925, 1993), situovaný do Brna, ačkoli z první rukopisné verze vyplývá, že původně šlo o Prahu a Brno Apollinaire nikdy nenavštívil, prózu *Le Flaneur des deux rives* (1918, *Tulák dvou břehů*). Apollinaire je původcem termínu surrealismus, který se poprvé objevuje v předmluvě k „surrealistickému dramatu“, *Les Mamelles de Tirésias* (1917, *Prsy Tiresiovy*, č. 1926, 1994). André Breton se tohoto pojmu zmocnil a na počest Apollinaire jím označil nové básnické hnutí v novém smyslu. Po premiéře *Prsů Tirésiových* byl Apollinaire jmenován do služeb vojenské cenzury. Stihl ještě publikovat soubor šesti básní *Vitam impendere amor* (*Podřídít život lásce*) a těsně před vydáním *Kaligramů* získat místo na ministerstvu kolonií. Mnoho textů bylo uveřejněno posmrtně: *La Femme assise* (1920, *Sedící žena*, č. 1925, 1991).

Jeho význam pro poezii 20. století, pro prosazování nových směrů ve výtvarném umění a nových básnických forem a nové inspirace byl zcela zásadní. Jeho poetika je těžko uchopitelná, zahrnuje prosté, hermetické verše. Ve své přednášce z roku 1917, nazvané *Nový duch a básníci* (č. 1981), publikované roku 1918, formuluje zásady nové poetiky založené na překvapení, ovlivněné mimo jiné kinematografií, aniž by zcela popřel některé zásady klasické estetiky.

O sváru mezi řádem a dobrodružstvím vypovídají jeho báseň nazvaná *Krásná rusovláska*. Apollinaire je postsymbolickým, lyrickým básníkem melancholie, tragického uplývání času a „konce lásky“ a zároveň básníkem moderní inspirace, kdy modernost je

sama jedním z hlavních témat jeho tvorby.

Přichází s novým pojetím poezie, toto umění je spojením futuristického dynamismu a kubistické mnohopohledovosti, tzv. kubofuturismus. Hlavním vlivem vzniku této poezie je válka. Snaží se o zachycení složité skutečnosti z mnoha úhlů pohledu, obdivuje moderní techniku, civilizace a města. Uvolňují se dějové souvislosti a upřednostňuje se spontánní proud představ, prolínají se různé časové roviny, krása se objevuje v nejvšednějším životě, která je plna fantazie, představ a polytematičnosti. Zdůrazňuje se grafická podoba básně. Vznikají tzv. kaligramy, což je i stejnojmenné dílo tohoto básníka, prozaika a dramatika.

Mezi českými překladateli se Apollinairovu dílu věnovali K. Čapek, G. Franci, V. Holan, J. Hořejší, F. Hrubín, H. Jelínek, Z. Kalista, P. Kopta, A. Kroupa, M. Kundera, A. Procházka, J. Seifert aj. Základní české výběry : Pásmo a jiné verše (1958), Alkoholy života (1965), Apollinaire známý a neznámý (1981), Velké trojhvězdi (Apollinaire, Éluard, Prévert, 1987)³

André Breton

Narodil se 19. 2. 1896 Tinchebray a zemřel 28. 9. 1966 Paříž. André Breton je zakladatelem surrealismu. Byl to významný francouzský básník, prozaik, esejista. Pochází z Lotrinska a Bretaně. Po studiu medicíny působil za války jako vojenský ošetřovatel, od 1916 do 1919 pracoval v psychiatrických léčebnách. Studoval dílo Zikmunda Freuda. V letech 1921-1924 působil jako knihovník a poradce sběratele Jacquese Douceta, poté se věnoval už jen literatuře a publicistice.

V době středoškolských studií projevoval zájem o poezii, která byla inspirována velikány jako jsou Baudelaire, Mallarmé, Rimbaud, Jarry a Lautréamont. V roce 1915 ho přátelství s G. Apollinaiem definitivně přivedlo k hledání „ modernosti“ v literatuře a umění. V roce 1919 vyšla jeho první sbírka Mont de Piété (zastavárna, na které pracoval v letech 1913-1919. V roce 1917 se setkává s L. Aragonem a roku 1919 společně s Ph. Soupaultem prozkoumávají a hledají původ poezie v knize Les Champs Magnétiques (1920, Magnetické pole, č. 1993), při němž objeví základní výrazový prostředek budoucího surrealismu „automatické psaní“, zachycování myšlenek a obrazů bez kontroly rozumu, tak jak je uvolňuje naše podvědomí. Po krátké spolupráci s T. Tzarou a

³ FRYČ, J. a kol. 2002. *Slovník francouzsky píšících spisovatelů*. Praha: Libri. 77-80 s. ISBN 80-7277-130-2

dadaismem vydává 1919 první číslo revue *Littérature* (do 1924) a 1925 přejímá redakci *La Révolution surréaliste*, čímž je fakticky ustavena pařížská surrealistická skupina, jejíž hlavou se stává.

Teorie nové poezie uložil v knize esejů *Les Pas perdus* (1924, *Ztracené kroky*) a v *Manifeste du surréalisme* (1924, 1930, 1942, *Manifest surrealismu*).

Poezie je pojata jako odkrývání zdrojů umění ve zkoumání podvědomí, snů, hypnotických stavů prostřednictvím „rozrušování smyslů“, automatického psaní, s využitím náhody a neočekávanosti, přičemž trvalou součástí této poetiky bylo i gesto provokující a anarchické. Konečným cílem básnické a umělecké tvorby je hledání „svrchovaného bodu“ (*point suprême*), v němž mizí realistické texty.

André Breton udržoval četné kontakty s básníky českého surrealismu a poetismu, především s Vítězslavem Nezvalem. Ten také vydal pod názvem *Co je surrealismus?* (1937) text tří přednášek proslavených Bretonem v roce 1935 v Praze.⁴

Paul Éluard

Vlastním jménem Paul Eugène Grindel se narodil 14. 12. 1895 v Saint-Denis a zemřel 18. 11. 1952 Paříž. Byl to francouzský básník. Od mládí trpěl plicní chorobou a často trávil svá léčení ve Švýcarsku. Za války působil na frontě jako zdravotník. Zde poznal absurditu a krutost války a proto zaujal antimilitaristické stanovisko, které vyjádřil ve své sbírce *Peémes pour la paix* (1918, *Báseň pro mír*). Roku 1919 se seznamuje s A. Bretonem a L. Aragonem a stává se ústřední postavou pařížského dadaismu.

Úsečná poezie vyrůstající z halucinací, překvapivých a provokujících asociací tohoto období je uložena ve sbírkách *Les Nécessités de la vie* (1921, *Nezbytnosti života*), *Les Malheurs des immortels* (1922, *Neštěstí nesmrtelných*, s Maxem Ernstem). S hnutím dadaismu se rozchází roku 1938.

Éluard udržoval styky s Čechami. V dubnu 1935 zde s Bretonem uspořádal cyklus přednášek, další pak v roce 1946, 1950 a 1952. Ukázky z Éluardovy poezie najdeme u řady českých překladatelů: H. Jelínek, J. Hořejší, V. Nezval, K. Teige atd. Soustavněji se jeho poezií zabývali Adolf Kroupa a Ludvík Kundera (výbor *Stezky a cesty poezie*, 1961). Výbor básní 1918-1938 vydali J. Heisler, Z. Lorenz a O. Wenzl.

4 FRYČ, J. a kol. 2002. *Slovník francouzsky píšících spisovatelů*. Praha: Libri. 164-166 s. ISBN 80-7277-130-2

Tristan Tzara

Vlastním jménem Samuel Rosenstock, narozen 4. 4. 1896 v Moinesti (Rumunsko)-zemřel 24. 12. 1963 v Paříži. Byl to francouzsky píšící básník, prozaik a dramatik.

Již za středoškolských studií v Bukurešti začal psát rumunsky básně, které svou hravostí a volným řazením obrazů předjímal pozdější tvorbu dadaistickou. Jejich francouzský překlad vyšel až v roce 1965 a to pod názvem *Premiers poemes* (První básně). V roce 1915 si tento autor zvolil umělecký pseudonym Tzara a rozhodl se psát už jen francouzsky. V roce 1916 pobýval v Curychu a založil zde umělecké hnutí dada, což bylo projevem odporu mladých umělců k válce. Základním gestem byla negace, boření a náhoda provokace.⁵

4.2 Próza

4.2.1 Proměny románu

Francouzští romanopisci tvoří bohatou škálu vynikajících autorů. Asi tradice francouzského klasického románu 19. století způsobila, že mnozí z nich píšou poutavé životopisy slavných osobností a zároveň mají sklon k epickému vypravování. Stejně jako mezi pozdějšími francouzskými existencialisty nacházíme i zde mnoho levicových intelektuálů (Francie je ostatně známa svou inklinací k marxistickým myšlenkám- jedná se ale spíše o salónní koketérii, neboť těžko uvěřit, že by tak citliví spisovatelé dokázali nevnímat praktické důsledky takových myšlenek).

Próza 20. století pokračuje v lekci relativismu a reaguje na krizi jistot. Pro román tak znamenalo toto století nejen dobu kvantitativního růstu, nýbrž i vzniku nových forem. Někteří romanopisci se noří do hlubin paměti (Proust), jiní směřují k angažovanosti (Rolland), další zase oslavovali hrdinství (Montherlant, Malraux), jiní se uchýlovali k půdě (Giono) nebo hledali odpověď v dimenzi transcendence (Mauriac, Bernanos). Romanopisci 20. století se chtě nechtě staví do pozice průkopníků moderního románu. Mezi klasiky moderního románu patří zejména Romain Rolland, André Gide, Marcel Proust a Anatole France.⁶

5 FRYČ, J. a kol. 2002. *Slovník francouzsky píšících spisovatelů*. Praha: Libri. 164-166 s. ;262- 263 s. ISBN 80-7277-130-2

6 ŠRÁMEK, J. 2012. *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost*. Host. 565- 568 s. ISBN 978-80-7294

Romain Rolland (Obrázek 9.) se narodil 29. 1. 1866 v Clamecy a zemřel 30. 12. 1944 v Vézelay. Byl to významný francouzský prozaik, dramatik a esejista. Pocházel z rodiny burgundského notáře. Věnoval se studiu historie v Paříži. Jeho umělecký a myšlenkový vývoj ovlivnili Hugo, Michelet, Goethe, Schiller, Spinoza, Tolstoj. Za první světové války pobýval v neutrálním Švýcarsku. Svými pacifistickými statěmi Nad vřavou válečnou (1915, *Au-dessus de la mêlée*, č. 1926) vzbudil nevoli u francouzské veřejnosti. V témže roce získal Nobelovu cenu za literaturu. Ve svém válečném deníku uveřejněném až roku 1953 Rolland vysvětluje, že ho tehdy ovládl pocit zděšení nad ozbrojeným střetem mezi civilizovanými národy a že chtěl být „nad nenávisí“. Těsně po válce se v románu Clérembault, historie svobodného svědka za války (1920, *Clérembault, Histoire d'une conscience libre pendant la guerre*) zabýval problémem mírotvorce. Jedná se o příběh básníka Agénora Clérembaulta, který se stane z militaristy pacifistou a zahyne jako oběť šovinismu. Ve třicátých letech se Rolland postavil proti německému nacismu a odsoudil mnichovskou dohodu jako kapitulaci. Kritický postoj zaujímal i k stalinskému režimu a odsoudil například německo-sovětský pakt uzavřený v předvečer druhé světové války. O vývoji Rollandova myšlení v době narůstajícího válečného nebezpečí vypovídá jeho tehdejší publikace patnáct let boje (*Quinze ans du combat*, 1935).

Rolland jako romanopisec chtěl uchopit život člověka v jeho celistvosti a vnitřní pravdivosti a k tomu potřeboval skloubit individuální osudy hrdiny s obrazem doby. K „Beethovenovi v dnešním světě“ se Rolland vrátil ještě v románovém cyklu o formování umělecké osobnosti Jean-Christophe (1904-1912, 10 sv., Jan Kryštof, č. 1916-1922, 1966), do něhož autor promítl i vlastní usilování. K tomuto románu o životním zrání, jež vede k pravému poznání, napsal Rolland v roce 1931 předmluvu a překládá tento románový mýtus jako dílo víry napsané v době morálního a společenského rozkladu. Literární kritik Albert Thibaudet definuje rollandovský román jako románový cyklus. Měl ambice podat obraz skutečnosti, který přesahuje zpodobení jedince (literární postavy).

V roce 1920 vychází dílo Petr a Lucie (*Pierre et Luce*, č. 1946, 2000), což je křehký a tragicky končící příběh lásky z první světové války, který byl inspirován bombardováním Paříže na Velký pátek roku 1918 (mezi oběťmi útoku bylo tehdy i několik Rollandových přátel). Po spisovatelově smrti se jeho druhá žena Marie Rollandová ujala dohledu nad vydáváním manželova literárního odkazu, kam patří Cesta do hlubin nitra (1943, *Le voyage intérieur*, č. 1946), Paměti a vzpomínky (1956, *Mémoires et fragments*

du Journal, č. 1960), Deník 1915-1943 (1960, Journal 1915-1943) a dále výbor z korespondence.⁷

V románech s válečnou tematikou jsou na prvním místě příběhy frontového života, které se ocitají na pomezí svědectví a fikce. Vesměs vyznívají jednoznačně antimilitaristicky a jsou velmi kritické vůči stávajícím společenským pořádkům.

Přinejmenším až do konce třicátých let 20. století se těšily u širokých čtenářských vrstev zřetelné oblibě. Výraznou osobností mezi těmito autory byl romanopisec, esejista a básník Henri Barbusse.

Henri Barbusse (Obrázek 1.) se narodil 17. 5. 1873 v Asnieres a zemřel 30. 8. 1935 v Moskvě. Vystudoval literaturu a filozofii a poté pracoval jako nakladatelský pracovník a publicista a jeho budoucí tchán Catulle Mendés ho uvedl mezi symbolisty. Debutoval sbírkou intimní lyriky *Les Pleureuses* (1895, Plačky), v níž vyjadřuje pochopení pro společenské vydědění, a v autobiografické románové prvotině *Les supliants* (1903, Prosebníci) se prostřednictvím postavy Maxmiliána vrací k vlastnímu dětství. V románu *L'Enfer* (1908, Peklo, č. 1969) se u tohoto původně spíše dekadentního intelektuála projevuje vliv naturalismu Zoly, který se měl stát mistrem, jak Barbusse ukázal i v eseji *Zola* (1932, Zola).

Světové proslulosti nabyl Barbusse jedním z nejznámějších románů ze života mužů v zákopech první světové války *Le Feu*, *Journal d'une escouade* (1916, Oheň, Deník bojového družstva, č. 1917, 1989). Třebaže byl pacifistou, přihlásil se do války jako dobrovolník, jelikož na začátku v ní spatřoval střet republikánské Francie a zpátečnického Německa. Avšak v reportážním frontovém románu, vzniklém posléze v zákopech a lazaretech, zpochybnil vlastenectví i válečné hrdinství, vystoupil proti „válečným štvancům“ a navrhl přeměnit válku mezi národy na válku mezi třídami. Jeho naturalistická válečná kronika, za niž dostal Goncourtovu cenu a která vyšla již v roce 1917 i „na druhé straně fronty“ v českém překladu Hanuše Jelínka (román byl záhy přeložen do více než třiceti jazyků), nemá jednotlivou narativní linii. Pozornost je rozdělena mezi osudy příslušníků jednoho družstva bojujícího na francouzsko-německé frontě. Zážitky ze zákopů se u jednotlivých postav prolínají s motivy z jejich dovolené v zázemí a doplňují je autorské komentáře a úvahy. Na protiválečnou tematiku Ohně navázal román *Clarté* (1919, Jasno, č. 1950, 1958), který je ohlasem na revoluční změny v Rusku. Stejným názvem,

7 ŠRÁMEK, J. 2012. *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost*. Host. 540 s. ; 547- 548 s. ISBN 978-80-7294

Clarté, pojmenoval Barbusse také revui, kterou vedl v letech 1919-1923, a posléze i hnutí, v němž se v lednu 1919 pokoušel seskupit francouzské intelektuály sympatizující s komunismem. Jeho hnutí odmítalo násilí v jakékoli podobě. Jeho teze o revoluci, jež byly shrnuty v programu Clarté, si našly ohlas i v meziválečném Československu (S. K. Neumann, Zdeněk Nejedlý).

Barbusse byl bývalým žákem Mallarmého a soupeřem symbolistů, o jejichž díla se zajímal, zejména o Prousta, Joyce, Döblina, Dos Passosse i Gida. Uchoval si smysl pro formální novátorství a snažil se dát revoluční době, o jejímž příchodu neměl nejmenších pochyb, literaturu avantgardní, nikoli však poplatnou buržoazní estetice.

Barbusse „marxistický humanista“ první generace, kterou Stalin likvidoval, zemřel v Moskvě krátce před zahájením pověstných procesů proti údajným vnitřním nepřítelům sovětského režimu. Česky vyšel výbor povídek Šílenství lásky (1937, 1973) a Výbor z díla (1953).⁸

Česky vyšla řada Barbussových děl: kromě Ohně jsou to Jasno (poprvé 1919, podruhé 1952), Peklo (1920), Nůž mezi zuby- Intelektuálům (1922), Co bylo, bude (1930), Zola (1933), Stalin (1936), Šílenství lásky (1937), Mezi námi (1964). Roku 1953 vyšel v nakladatelství Svoboda dvousvazkový kritický výbor z jeho díla, roku 1959 v nakladatelství Československý spisovatel výbor z jeho literárních kritik pod názvem Spisovatel a revoluce. Obširnější informace o Barbussovi podává brožura Henri Barbusse a ohlas jeho díla a činnosti u nás (1953). (Brett, 1973)

Romanopisec **Roland Dorgelés** se narodil 15.6.1886 v Amiens zemřel 19. 3. 1973 v Paříži. Vlastním jménem Roland Lecavelé. Po studiu malířství se pohyboval v uměleckém světě bohémy na Montmartu a psal kroniky do novin.

Neokázalou statečnost francouzských pěšáků v zákopech, stejně jako útrapy civilního obyvatelstva v zázemí za první světové války popsal v úspěšném románu Les Croix de bois (1919, Dřevěné kříže, č. 1920, 1970), na který navázaly prózy Le Cabaret de la Belle Femme (1919, Krčma u krásné paní, č. M1931), Les souvenirs sur les Croix de bois (1929, Vzpomínky na Dřevěné kříže) a Bleu-horizon (1949, Modravé sukno).

Ač nastoupí do armády jako dobrovolník, znechutila ho oficiální šovinistická propaganda, která ho spolu s traumatizujícími zkušenostmi z války přivedla až k pacifistickému postoji. Román Le Réveil des morts (1923, Probuzení mrtvých, č. 1924) je

8 ŠRÁMEK, J. 2012. *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost*. Host. 547- 548 s. ISBN 978-80-7294

obžalobou poválečných spekulantů, obohacujících se na úkor lidí, která válka připravila o všechno, a zásadní nespokojenost se stavem věcí vyjadřuje Dorgelés i v pozdějších románech.

Odmítání války se samozřejmě může jevit jako naprosto přirozená reakce na její hrůzy a stejně to vnímali i Duhamel nebo Céline. V některých spisovatelích nezanechala válečná zkušenost žádná bolestná traumata, ani je nepřiměla k vyhraněným pacifistickým postojům. Naopak v románech popisují a oslavují hrdinství a statečnost mužů čelících nepříteli v přímém boji.

René Benjamin se narodil 20. 3. 1885 v Paříži a zemřel 4.10.1948. Tento horlivý katolík, novinář, romanopisec a dramatik napsal válečný román *Gaspard* (1915, Kašpar), jehož hrdinou je obchodník se šneky z ulice Gaité, který odešel do války a utrpěl zranění granátem. Tento příběh byl považován za příkladný vlastenecký román a získal Goncourtovu cenu na základě jednomyslného rozhodnutí poroty. Jeho další romány s válečnou tematikou byly *Sous le ciel de la France* (1917, Pod nebem Francie) a *Les Rapatriés* (1918, Navrátilci).

Realitu frontových zákopů v porovnání s popisy válečných utrpení i oslavnými mýty se pokoušel kriticky přezkoumat na základě různých dokumentů Jean Norton Cru. Terčí jeho kritiky se stali Barbusse i Dorgelés.

Joseph Kessel se narodil 10.2.1898 v Clara (Argentina) a zemřel 24.7.1979 v Avernes. Po studiu literatury na Sorboně a herectví na dramatické konzervatoři začínal jako herec v pařížském divadle Odéon. Jeho angažmá ukončila válka.⁹

V roce 1916 odešel na frontu k letectvu. Zkušenosti z války změnilo natrvalo Kesselův život a zanechaly nerasmazatelné stopy i na jeho literární tvorbě. Kessel si získal jméno jako autor románu inspirovaného osudy frontových letců *L'Équipage* (1923, Na frontě u letců; *Posádka*, č. 1925, 1975), který se stal modelem „akčního románu“ s romantickým mýtem hrdinství, známého zejména v podání Saint-Exupéryho a Malrauxa.

Henri de Monfreid se narodil 14. 9. 1879 v Leucate a zemřel 13. 12. 1974 v Ingrandes. Byl francouzský prozaik, novinář a reportér, který vedl pestrý a nebezpečný život. Narodil se měšťanské rodině s bohémskými sklony. Nejznámější z Monfreidových vyprávění patrně stále zůstává autorův první román *Les Secrets de la Mer Rouge* (1932, Tajemství Rudého moře), v této oblasti pod vládou tehdy nepřátelského Turecka působil

9 ŠRÁMEK, J. 2012. *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost*. Host. 549- 550 s. ISBN 978-80-7294

za první světové války také jako francouzský vyzvědač.

Antoine de Saint-Exupéry se narodil 29. 6. 1900 v Lyonu a zemřel 31. 7. 1944 v moři u Korsiky. Jeho dílo je neodmyslitelně spjato s povoláním civilního letce i se službou vojenského pilota. Mezi jeho nejznámější díla s tematikou, která je spojena s jeho povoláním, byl román *Courrier Sud* (1928, Pošta na jih; Kurýr na jih, č. 1966, 2004), *Vol de nuit* (1931, Noční let, č. 1933, 2004).

Česky vyšly výběry tvorby pod tituly *Pode mnou země* (1973), *Moje planeta* (1976, 1981), *Saint-Exupéry* (1986).

Léon Werth se narodil roku 1878 a zemřel roku 1955. Byl spisovatel, umělecký kritik, cestovatel a levicový novinář, psal kroniky pro různé časopisy. V roce 1914 odešel jako dobrovolník na frontu, kde bojoval patnáct měsíců, než musel pro následky zranění opustit armádu. Werthovy romány líčí zkušenosti ze zákopů první světové války. Mezi jeho významné romány zobrazující téma první světové války patří *Clavel Soldat* (1919, Voják Clavel) a *Clavel chez les majors* (1919, Clavel u štábu). Jsou to silně protiválečné a antimilitaristické romány. Werth zemřel v zapomnění, ale k padesátému výročí autorovy smrti vydalo nakladatelství Viviane Hamy znovu jeho dílo.¹⁰

Henry de Montherlant se narodil 21. 4. 1896 v Neuillysur - Seise a zemřel 21. 9. 1972 v Paříži. Byl to romanopisec, dramatik a esejista. Bojoval jako obyčejný pěšák v zákopech první světové války a roku 1918 byl těžce raněn. O ideál kamarádství a hrdinné vůle k činu, k němuž tehdejší generaci vyzývala válka, se opírá autobiografický román *Le Songe* (1922, Sen, č. 1927). V románu *Les Garçons* (1969, Chlapci) se znovu objevuje Alban de Bricoule, který figuroval už ve *Snu* jako voják v první světové válce a v *Zápasnicích* s býky jako hrdina koridy.

Camille Mayran se narodila roku 1889 a zemřela v roce 1989. Vlastním jménem Henriette Saint- René- Taillandier. Patří mezi autorky románů vesnické inspirace, ale v románovém bestselleru *Histoire de Gotton connixloo* (1918, Příběh Gotton Connixloové), za který získala v pořadí první, právě založenou Velkou cenu francouzské akademie, dokázala spojit tradiční ruralistickou a sentimentální tematiku s dopadem válečných událostí na život z pohledu ženy.¹¹

10 ŠRÁMEK, J. 2012. *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost*. Host. 550-555 s. ISBN 978-80-7294

11 ŠRÁMEK, J. 2012. *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost*. Host. 556 s. ISBN 978-80-7294

5 Analýza vybraných motivů v literatuře s tematikou první světové války

5.1 Henri Barbusse a jeho válečný román Oheň

„Oheň je jedním z prvních děl stranického umění, umění stranického proletariátu a jeho věci, věci jeho revoluce; je průkopnickým uměleckým a politickým dílem, které posiluje proletářské revoluční citění a myšlení čtenářů jak svou ideou, tak i svými čistě estetickými hodnotami, a proto- jak to řekl S. K. Neumann- „zůstane knihou nám drahou“.
(Brett: 1973, s. 308)

Román Oheň se objevil jako zjevení pravdy pro miliony čtenářů nejen ve Francii, ale i v Evropě. Toto dílo vyšlo ilegálně, tedy nebylo zkontrolováno censurou, ale následně získalo Goncourtovu cenu. Tato ohromná kniha (Obrázek 2., 3.) byla vzápětí díky Flammarionovu nakladatelství vydána v dvacetitisícovém nákladu a přeložena do angličtiny, němčiny, španělštiny a dalších jazyků.

Toto umělecké dílo je kvalitní zejména svou přesvědčivostí. Vzniklo v zákopech během první světové války, kdy sám autor strávil 22 měsíců jako řadový voják. Zapisoval si vše na frontě v zákopech, v lazaretech a dále pak v kanceláři jednoho štábu, kam byl jako těžce raněný přeložen do písárny. Všechny své zážitky a zkušenosti si zapisoval do zápisníků, které pak poskládal a vytvořil deník bojového družstva. Aby se mu jeho zápisky neztratily či nezničily, posílal je během války své ženě a to v letech 1914-1917. Dle Vladimíra Bretta neměl v úmyslu napsat jakousi žalobu protiválečnou a protimilitaristickou.

V době, kdy vypukla první světová válka, byl Barbusse na léčení v sanatoriu, a nepodléhala mu tedy vojenská povinnost. Přes jeho zdravotní indispozici požádal o to, aby byl zařazen do armády a poslán na frontu. Domníval se totiž, že se jedná o sociální válku mezi republikánskou Francií a jejím odvěkým nepřítelem. Chtěl přispět k porážce německého imperialismu osobně. Nejdříve chtěl ve válce figurovat jako letec, ale tato možnost se mu nenaplnila a tak byl poslán na frontu jako pěšák. Dne 29. 12. 1914 vstoupil poprvé na půdu zákopů francouzsko-německé fronty u Vauxrotu a 7. 1. 1915 tam prožil své první krušné chvíle, které válka přinášela. Na počátku byl Henri Barbusse pln nadšení a optimismu. Jako velký hrdina snášel všechny strasti, které zákopová válka (Obrázek 8.) přinášela. Často se hlásil dobrovolně na plnění nebezpečných úkolů a také byl za své hrdinství vyznamenán dne 17. 4. 1915. Toho dne byl povýšen na svobodníka. 8. 6. 1915

byl vyslán během ostřelování brigádou před zákopy, kde bylo jeho úkolem odnést raněné vojáky. V červnu roku 1915 onemocněl úplavicí a měl být evakuován. Přesto si vyžádal, aby mohl zůstat v první linii a to jako nosič raněných. Za svou obětavost a zásluhy byl ještě dvakrát jmenován a to dokonce v rozkaze armádního sboru. Na konci roku 1915 byl vyznamenán válečným křížem. Jeho zdravotní stav se nijak nelepšil a tak byl nucen odejít do druhé linie do pracovní čety, ale jeho stav se zhoršoval a nakonec zakotvil v kanceláři štábu armády. Toto převelení mu pomohlo k tomu, aby připravil svou knihu *Oheň* k tisku. Koncem srpna byl Barbusse poslán do lazaretu, kde se tváří v tvář setkává s utrpením raněných a nemocných vojáků. V roce 1917 byl propuštěn do civilu. Do Paříže se po těchto zkušenostech vrací zcela jiný člověk, který je změněn nejen fyzicky, ale i po psychické stránce. Mění se také jeho politické mínění. V roce 1930 napsal: „ Byla to fakta, která mi otevřela oči“. K předmluvě k novému portugalskému vydání *Ohně*.

„ Válka mi otevřela oči tím, že mě seznámila s úděsným a pomalým utrpením bojujícího vojáka, s utrpením, které v normálním běhu věci končilo náhlou anonymní vraždou. Právě tváří v tvář tomuto utrpení jsem dospěl k tomu, že jsem si položil otázku, zdali by si vysvětlení, jež nám byla dávána o této nestvůrné a mnohonásobné události, nezasloužila seriózního přezkoumání. Když se člověk sklání nad touto nekonečnou živou tragédií, nakonec shledá, že argumenty uváděné ke zdůvodnění nebo aspoň vysvětlení válečné vřavy, jsou... velice vyumělkované. Člověk hledá jiné, vážnější příčiny... a když začíná otvírat oči, nepřestává vidět to, co kdysi neviděl. Zmocňuje se vás jakási nenasytná logika a ta vás nutí, abyste určili příčiny a důsledky a abyste spojili fakta mezi sebou navzájem. Já jsem byl doveden právě k tomu patetickému zkoumání. Tváří v tvář válce vypracoval jsem obžalobu proti současné společnosti a příčinou toho naprosto nebyla nějaká předpojatost. Mé názory se vytvořily teprve potom a byly jen důsledkem instinktivní reakce člověka před hmatatelným neštěstím lidí ...“ (Barbusse: 1930,s. 302)

Základní ideou *ohně* je vyjádření odporu proletářů bitev proti nesmyslné válce vyvolané a vedené jejich „ pány“, výzva k odporu proti válce, ke sjednocení a k cílevědomému lidovému boji proti válce a proti těm, kdo ji vedou.

5.1.1 Výstavba, struktura a analýza válečného románu

Oheň nemá v podstatě plynulou formu, nejeví jednotný dějový proud. Charakteristickým znakem je tu volné, možno říci reportážní řazení dílčích kompozičních prvků, jednotlivých kapitol až do kapitoly nazvané Bombardování, jednotlivých epizod, dialogů, líčení prostředí, dále popisu postav. K těmto kompozičním prvkům se řadí stále častější a někdy i velmi obsáhlé komentáře a úvahy politické, sociální a filozofické. Tyto komentáře a úvahy tvoří zvláště závažnou a dominantní část posledních, vrcholných kapitol, od Bombardování až po Úsvit. Tato epizodická struktura a kaleidoskopická mozaika, jež jsou charakteristickými rysy Ohně, byly vynuceny podmínkami, v kterých Barbusse psal svůj deník, který teprve dodatečně skládal po stránce umělecké.

Objevuje se zde specifická forma, která je typická pro Barbussovu práci. Byla to snaha po dokumentární přesvědčivost a po pravdivosti obrazů, jež vytvářel na základě přímého, bezprostředního pozorování skutečnosti a přímého, bezprostředního sdělení této skutečnosti. V tomto díle nacházíme velmi málo uměleckého výmyslu, fikce. Prožitá a odpozorovaná skutečnost je přesně reprodukována uměleckým způsobem. Barbusse totiž umocňuje reprodukci skutečnosti tak, že leckde vytváří lyrické obrazy přírodní scenérie, obrazy krajin a přírodních nálad. Představa deště, bláta, mlh, mrazů, tání jsou v Ohni tak působivé, že je přímo cítíme. Stejně podmanivě působí i představa utrpení, kterému jsou vystaveni vojáci, bojující, odpočívající v přímém zázemí fronty ve stodolách, kůlnách, ošetřování v podzemních krytech obvazišť. V některých příbězích působí na čtenáře kratšími, tu delšími epizodními scénami (Vajíčko, Robota) nebo dokáže dramaticky vystupňovat některé záběry, jindy dokáže vybudovat velké vize a vidiny (v první kapitole), nebo celkové panoramatické obrazy (Úsvit) či rozměrné obrazy mnohdy symbolického rázu (závěr poslední kapitoly).

Fabule dramaticky vrcholí ve 20. a 21. kapitole (Oheň, Obvaziště). V předchozí kapitole líčí život vojáků v takové otřesnosti, že čtenář je přesvědčen, že se nyní musí něco stát, že musí přijít krize, zlom v myšlení trpících vojáků a že autor musí dojít k nějakému závěru. Jenže válka a utrpení vojáků se stále stupňují a 20. a 21. kapitola naopak ještě více stupňují otřesný dojem.

„ Barque a Biquet mají díry v břiše, Eudore na krku. Jak je táhli a přenášeli, ještě

víc je zohyzdili. Tlustý Lamuse, který vykřvácel, měl napuchlou a svraštělou tvář, v níž oči zapadaly postupně do důlků, jedno více než druhé. Na stanovém plátně, do něhož ho zabalili, prosakuje černá skvrna tam, kde je krk. Několik kulí mu rozsekalo pravé rameno a paže mu drží jen na několika pružích látky z rukávu a na provázcích, jimiž ji připevnili. První noc, jak ho sem položili, visela ta paže volně z hromady mrtvol a jeho žlutá ruka, svírající hrst hlíny, dotýkala se tváří kolemjdoucích. Přišpendlili ji k plášti.

Hnilobný pach počínal se vznášet nad zbytky těchto bytostí, s nimiž jsme tak družně žili a s nimiž jsme tak dlouho trpěli....“ (Barbusse: 1973, s. 195-196)

V následující kapitole Procházka Barbusse pak neočekávaně uvolňuje citové a myšlenkové napětí čtenáře tím, že ukazuje své druhy, jak prožívají dovolenou, při procházce ulicemi a při posezení v kavárně.

„ Město, jež se tu před námi otvírá, působí mnoha dojmy. Přicházíme tu do styku se životem, s rušným životem, se životem v zázemí, s normálním životem. Tak často jsme si tam v zákopech mysleli, že už nikdy nepřijdeme až sem!

„ Vidíme pány, dámy, manželské páry obklopené dětmi, anglickými důstojníky, letce, kteří jsou již z dálky patrní svou štíhlou elegancí a svými vyznamenáními, i prosté vojíny, kteří vyvádějí na procházku své vykartáčované mundury a svou vydrhnutou kůži a jejichž jediným šperkem je destička a vyrytým jménem, lesknoucím se v slunci na jejich plášti; odvažují se jen opatrně do tohoto krásného prostředí, kde netlačí žádná můra strachu.“ (Barbusse: 1973, s. 253)

Změny prostředí a uvolnění napětí však Barbusse využije k tomu, aby postavil do ostrého kontrastu život a myšlení prostých vojáků a život ulejšáků a obchodníků ve městě. Tím odhalil existenci ostrého sociálního rozporu ve společnosti. Barbussovi vojáci vidí sociální skutečnost z hlediska proletariátu tedy třídě. Protikladnou kontrastnost tohoto líčení prohlubuje Barbusse ještě dále tím, že proletáři bitev odcházejí z města, kde si měšťáci dále žijí v pohodlí a bezpečí, zpět na frontu, rovnou k zákopové robotě (Robota). Líčení dalšího, nesnesitelného strádání vojáků prokládá pak ještě jednou bleskovým pohledem do zápolí, do pařížských divadel, plných světla, tepla, nádhery a veselícího se davu diváků. A teprve poté, když ukázal apokalyptickou hrůzu zákopové války, přichází kritický moment myšlení a cítění vojáků: klíčí v nich odhodlání skoncovat s válkou, s kapitalismem, a rozhodnutí bojovat i nadále po válce za sjednocení lidu všech národů, a za jejich dorozumění na břicho těch, kdož je vykořisťují.

Závěrečná scéna a závěrečné věty Ohně jsou příslibem, nápovědou, předzvěstí něčeho nového, správného, co nevyhnutelně přijde, a jsou ideovým vrcholem knihy, která by mohla mít pokračování a také má v podobě románu Jasno. (Brett: 1973, s. 305)

Celá kniha na mě působila jako postupné vyprávění jednotlivých epizod, ve kterých neexistují žádní hrdinové, a přitom je každý jeden voják hrdinou celé války. I sám autor se stává tím obyčejným hrdinou a současně i vypravěčem příběhů v zákopech. Autor zde působí jako skutečný zapisovatel deníku. Příběhy nepostrádají dramatické kompozice, zejména v kapitole Obvaziště a Oheň, ve kterých jsou vykresleny surově výjevy bitvy a utrpení raněných a umírajících. Přesto se v duši vojáků rodí odhodlání učinit válce přítrž, skoncovat s kapitalismem a nacionalismem. Kniha je věnována památce kamarádů, kteří padli vedle autora (Henriho Barbusse) na Crouy a na kótě 119. (Macura: 1988, s. B/95)

5.2 Romain Rolland a jeho novela Petr a Lucie

Romain Rolland byl velký člověk, humanista a nepřítel všech válek. Přestože toto dílo působí jako nepatrný zlomek jeho tvorby, zapsala se tato protiválečná novela díky svému osobitému pojetí mezi nejčtenější a nejznámější díla Romaina Rollanda. Francouzský překlad této knihy vznikl díky mistrovskému překladu jednoho z nejlepších českých překladatelů a znalců všech jemností českého jazyka Jaroslava Zaorálka (1896-1947). Ve Francii byla kniha vydána v roce 1920 (Obrázek 5.) a čeští čtenáři se s knihou setkali až v roce 1924 (Obrázek 6.) a byla vydána v deseti vydáních.

S mimořádnou hutností, jemným lyrismem a uměním vžít se do postav tu je vyjádřen Rollandův protest proti nesmyslné imperialistické válce, jeho postoj ke světu a k životu.

Rolland se snaží o vylíčení nelehkého života za první světové války. Válku odsuzuje a poukazuje na každodenní utrpení a strach těch, kteří jsou nepřímými účastníky války. V příběhu se zaměřuje na problém sociálních tříd, který byl problémem naplnění lásky dvou hlavních postav příběhu. Tuto nespravedlnost řeší shakespearovským pojetím lásky, tedy že láska má být vysvobozením a odpoutáním se od kruté reality života.

5.2.1 Výstavba, struktura a analýza protiválečné novely

Rollandovo umění dosahuje v díle Petr a Lucie svého vrcholu. Příběh se odehrává ve Francii v Paříži během válečného období. Celý děj probíhá od středy 30. ledna 1918 do Velkého pátku 29. března roku 1918. Autor je zde osobně zúčastněn a to postavou Petra. Během této události, kdy došlo k bombardování Paříže zemřelo několik Rollandových přátel.

Jednou z hlavních postav tohoto příběhu je Petr Aubier, který představuje mladého osmnáctiletého studenta, který ale nesouhlasí se svou dobou a nedokáže se do této doby ani společnosti začlenit. Pochází z velmi bohaté měšťanské rodiny, jeho otec je soudcem. Proti jiným si žije velmi snadný život a nemá a nemusí si představovat život v bídě. Ale jako jeden z mnoha mladých lidí se uzavírá do svého iluzivního světa a ten jej naplňuje představami o lepších zítčích. Na druhou stranu se ale těchto zítčků obává a má strach, neví, co jej čeká. Není schopen pochopit, proč je válka, proč lidé nesmyslně umírají. V knize pocítujeme tyto emoce jako výkřiky autora, který se v tu danou chvíli zbavuje

beznaděje a frustrace z přicházejícími nespravedlivými a skoro až hloupými událostmi.

Druhou hlavní postavou příběhu se stává Lucie. Na rozdíl od Petra pochází Lucie z celkem nuzných poměrů. Otec již nežije a matka pracuje jako dělnice v továrně. Ona sama si přivydělává kreslením obrázků na objednávku. Lucie je velká optimistka na rozdíl od Petra a neplánuje si nijak významně svou budoucnost.

Třetí postavou celého příběhu, která stojí za nutnou zmínku je bratr Petra, Filip Aubier. Jako straší bratr je velmi ochranářský a srdečný a vstřícný. Dobrovolně narukuje na frontu. Kde ale záhy ztrácí veškeré iluze a během času stráveného na frontě si uvědomuje jak moc je podobný svému bratrovi a to z hlediska postojů, které zastával před nástupem na vojnu.

„ Při prvním Filipovu návratu z pole Petr, když přispěchal s palčivou láskou v samotářské duši, hned byl zmrazen bratrovým uvítáním: Filip se choval ovšem stále ještě srdečně, ale v jeho hlase se ozývala jakoby nějaká zatrpklá ironie. Již bratra nepoznával. “ (Rolland: 1975, s. 11)

Petr Aubier se uprostřed válečné Paříže náhodně setkává v metru s Lucií, která nemohla vzhledem k existenčním důvodům její rodiny vystudovat malířství. Podzemní dráha funguje jako útočiště, kam se lidé při bombardování Francie schovávají, aby našli alespoň na chvíli azyl a bezpečí. Petr a Lucie se setkávají jen svými pohledy. Při tomto prvním setkání spolu oba nepromluví, ale díky tísnícímu davu se dotýkají. Tento nepatrný zážitek vyvolává v obou představitelích náklonnost, která přerůstá v upřímný a opravdový cit. Začíná se rodit láska. Přichází to jako z čistého nebe, jako by jeden druhého hledali celý život a právě toto setkání a jejich rodící se vztah jim pomáhá nalézt víru v život i sebe sama, tíživé problémy války ustupují do pozadí. Žijí jen pro sebe, nemyslí na to, co se odehrává venku. Jediné co dvojici trápí je to, že Petr bude povolán v červnu do války, ve které již bojuje jeho starší bratr Filip. V týdnu velikonočním má jejich vztah vyvrcholit. Jenomže při velkopátečním varhanním koncertu v chrámu sv. Gerváse a Protáze (Obrázek 7.), při poslechu gregoriánských chorálů, kam se dvojice vydala slíbit si svou lásku, oba umírají při bombardování Paříže a oba hlavní představitelé zabíjí mohutný padající pilíř.

„ V témž okamžiku se silný pilíř, o nějž se opírali, pohnul a celý kostel se do základů zachvěl. Srdce zabušilo v Lucii tak, že v ní přehlušilo rachot výbuchu a křik věřících; a nemajíc kdy se bát nebo trpět, vrhla se, aby ho jako slepice svá kuřátka zakryla

vlastním tělem, vrhla se na Petra, blaženě se usmívajícího při zavřených očích. Mateřským objetím si tu drahou hlavu ze všech sil přitiskla do klína a sklonila se nad Petrem, s ústy na jeho šíji, takže byli schouleni v nepatrné klubičko. A mohutný pilíř je náraz pohřbil pod svými sutinami.“ (Rolland: 1975, s. 70)

Příběh je vystaven na kontrastu dvou základních rovin. První rovinu tvoří válka a s ní nesmyslné zabíjení vojáku, ale i civilního obyvatelstva, dále pak krutost a společenská skepse i deziluze lepších zítřků.

Druhou rovinu tvoří vnitřní svět obou hrdinů, intimní scény citů a snů, morální čistota a nevinnost milenecké dvojice. Oba milenci si vysmívají svoji budoucnost a lásku na pokraji života a smrti. V příběhu se dále vyvíjí osobnost Petra a rychle díky vzniklým okolnostem dospívá. Příběh je tvořen úvahovými pasážemi, které doplňují děj. Autor si dal velmi záležet na líčení pocitů obou mladých milenců.

„ Vzrušil ho nesmírný soucit. Ten výkřik srdce, to prostinké, nesmělé přání jím hluboce otřásl. Vyhrkly mu slzy. Zatoužil obrátit se k ní a sevřít ji v náručí. Neodvážil se pohnout, protože se bál, že by již neovládl své vzrušení. Seděli nehybně a dívali se rovně před sebe, k nohám.“ (Rolland: 1975, s. 29)

Novela je vyprávěna v er-formě. Jazyk, který autor používá je spisovný. Nacházíme zde i francouzské vsuvky, přechodníky, řečnické otázky a spoustu přirovnání, metafory. Jedná se o syžetové, uspořádané dílo. Celý děj se chronologicky uspořádán. Závěr novely je uzavřený. V textu nachází velké množství antimilitaristických, vitalistických a anarchistických prvků. V díle je užíváno velké množství přímé řeči, což zapojuje s velkou fantazií čtenáře do samotného děje příběhu. Objevujeme zde i symboliku a personifikaci či kontrast lásky s válečnými hrůzami.

„ Již čtrnáct dní nevěděli, co se ve světě děje. Nezajímali se o to, že se v Paříži pilně zatýká a bez dlouhých okolků odsuzuje, že Německo uzavírá smlouvy a porušuje úmluvy, jež podepsalo, že vlády si pomáhají lžemi, že tisk běsní a armády vraždí..... Vnější svět pro něj byl návštěvníkem nevitáným... Válka? Ale ano, vím to, vím. Že je tam? Ať počká! A válka trpělivě čekala za dveřmi. Věděla, že se dočká.“ (Rolland: 1975, s. 44-45)

Hlavní myšlenkou celého příběhu je zachycení nesmyslnosti a zbytečnosti, strašlivého aktu, kterým je válka. Na pozadí příběhu vykresluje rozdíly mezi společenskými vrstvami. Také zde vyobrazuje vlastenectví člověka, který by za vlast obětoval svůj život, ale přichází zlom v jeho životě a jeho vlastenectví se mění na jinou

vášeň, kterou je láska a ta mu přináší jiné cíle.

Lásku jsou zde hlavní hrdinové schopni prosadit navzdory panující nelidskosti, protože má přeci každý právo na štěstí a lásku a to za jakýchkoli situací. (Macura: 1988 s. R/189)

6 Závěr (výsledky a diskuze)

Abychom byli schopni pochopit literární tvoření francouzských literátů, bylo nutné nastínit situace, které se odehrávaly na začátku, během i po skončení první světové války. Můžeme si všimnout, že toto téma se neobjevuje pouze v prozaických literárních žánrech, ale také v poezii.

Díla, která vznikla po první světové válce nás seznamují s jednotlivými literárními projevy autorů, kteří psali moderní, válečný a hrdinský román. Čtenář se dále seznamuje s spisovateli těchto románů a s jejich životy a to z důvodu snadnějšího pochopení zájmu a zpracování tematiky první světové války.

Na každého působí pojem válka jinak. Není tomu jinak ani u autorů, jejichž díla jsem analyzovala. Ten, kdo válkou prošel jako přímý účastník, byl touto hrůzou poznamenán na celý život. Utrpení vojáků v zákopech, které popisuje Henri Barbusse ve své knize je surový až naturalistický literární projev. Čtenář je součástí příběhů, které se zde odehrávají, a prožívá strasti, dokonce i utrpení s dosud přeživšími, ale i s jejich prožitky, které se týkají každodenní nejistoty z přicházejících minut, dní či týdnů a měsíců. Jedinou útěchou je jim v tak těžkých chvílích vzpomínky na minulost, na rodinu a prožité chvíle v době míru a klidu.

Druhý autorem je Romain Rolland, který nebyl přímým účastníkem první světové války, ale v této válce přišel o mnoho přátel a to v den Velkého pátku v Paříži, kdy byla Paříž bombardována a na pozadí této katastrofy se rozvíjí příběh plný nadějí a lásky, který vyústí v nenaplnění a to vzhledem k mnoha událostem a souvislostem. Přesto zde pocítíme onu krutost a nesmyslnost války. Dle autora se domnívám, že mileneckou dvojici nechal zemřít pod troskami Kostela svatého Gerváce a Protáze, neboť by jejich vztah nemohl být nikdy plně naplněn a zpečetěn.

Obě tato nesmírně krásná a literárně bohatá díla zachycují motiv války, ale z jiného úhlu pohledu. Obě díla jsou historickým dokladem hrůzy a bezmocnosti, která panovala za první světové války.

Ve všech odborných literaturách se setkáváme s týmiž názory na pochopení děl, která jsem analyzovala. Nicméně se nikdo nepokouší o porovnání a zpracování motivu války pišícími romanopisci ve Francii. Pouze se vyjadřují ke každému dílu samostatně.

V těchto literaturách se neobjevuje analýza a porovnání zpracování těchto děl.

Proto jsem se pokusila o srovnání téhož motivu na dvou rozdílných a přitom tak podobných děl. Za oběma díly se skrývá ta absurdnost války, která přinášela mnoho obětí, které byly zbytečné, a tak bolestivé.

Na začátku práce jsem si jako hlavní cíl stanovila vytvoření přehledu, který by znázorňoval zpracování motivu války ve francouzské literatuře. Francouzská literatura zachytila válku geniálním způsobem. V práci se podařilo díky odborné literatuře, soudobé i z minulého století vydané, chronologicky a přehledně srovnat a následně porovnat zpracování motivu války. Vše vychází z prožitého života romanopisců i poetiků té doby. Já jako čtenář jsem více emocionálně prožívala příběhy vojáků v zákopové válce, prožívala jsem s nimi ty hrůzy, které jako obyčejní lidé zažívali. Každý čtenář má možnost si vybrat z té škály takového pojetí a zpracování, které je mu blízké a vždy prožívá příběh, jako kdyby byl přímým účastníkem války. Motiv války je poučný pro příští generace. Už by se nic takového nemělo opakovat, i když dějiny rozhodly jinak. Lidstvo je v tomto ohledu nepoučitelné. Tato díla jsou ale nesmrtelná a lidé mají možnost do těchto nádherných děl nakouknout kdykoli a najít si zde své.

Souhrn

Tato bakalářská práce je zaměřena na zmapování a analýzu vybraných literárních děl, jejichž autoři dle vlastního vnitřního pocitu zpracovali motiv první světové války, ať už v dílech poezie či v dílech prózy. Tak či onak má ve čtenáři dílo s motivem války vybudit pocit hrůzy, beznaděje a zbytečnosti tak hrozné události, která se v dějinách světových objevila. Snaží se autenticky a reálně nechat člověka prožít život na bojištích a bát se každou chvílí o svůj život, v ostřelovaných městech či přímo v zákopech. Každý z autorů toto téma zpracoval dle svých prožitků a pocitů. Lidstvo bylo touto událostí poznamenáno a nese si její následky s sebou do další budoucnosti.

Summary

This thesis is focused on outlining and analysis of representative pieces of literature of authors who, according to their inner feelings, dealt with the motif of the first world war, both in poetry and prose. In one way or another the aim of pieces of literature dealing with war theme is to provoke the feelings of fear, hoplessness, desperation and uselessness of such a terrible event that occurred in the history. The authors let readers to experience life on the battlefields, to be scared of death in bombarded cities or even in trenches. All authors dealt with this topic according to their own experience and feelings. The human kind was significantly affected by this event and it is facing the consequences of it in present as well as it is going to face them in future.

Referenční seznam

1. BARBUSSE, H. 1973. *Oheň*. Praha: Práce. 195-196 s., 253 s., 299-308 s. Bez ISBN
2. FRYČ, J. A kol. 2002. *Slovník francouzsky píšících spisovatelů*. Praha: Libri. 27-28. 77-80 s. 164-166 s. ISBN 80-7277-130-2
3. KEEGAN, J. 2002. *První světová válka*. Praha; Plzeň: Beta-Dobrovský; Ševčík. ISBN 80-7306-062- 0
4. LIDDELL, H. 2001. *Historie první světové války*. Brno: Jota. ISBN80-7217-164-X
5. MACURA, V. 1988 *Slovník světových literárních děl A- L*. Praha: Odeon. B/ 95 s. ISBN 01-092-88
6. MACURA, V. 1988 *Slovník světových literárních děl M- Ž*. Praha: Odeon. R/ 189 s. ISBN 01- 097-88
7. ROLLAND, R. 1975. *Petr a Lucie*. Praha: Albatros. 11 s., 29 s., 44-45 s., 70 s.,72-78 s. Bez ISBN
8. ŠRÁMEK, J. 2012. *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost*. Host. 565-568 s. ; 533 s. ; 537-539 s. ; 540 s. ; 547-548 s. ; 550-556 s. ISBN 978-80-7294-565-8
9. THIBAUDET, A. 1938. *Dějiny francouzské literatury od r. 1789 až po naše dny*. Praha: Josef Svoboda. 476-485 s. Bez ISBN
10. WESTWELL, I. 2006. *První světová válka den po dni*. Praha: Columbus. 6- 9 s.; 185 s. ISBN 80-7249-194-6
11. https://www.google.cz/search?q=Fotografie+Romain+Rolland&biw=1366&bih=673&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=ieMsVeXwK8XZywOGIIDIDQ&ved=0CCgQsAQ#imgrc=dDjBbj0B2cxQmM%253A%3Bay6ucJ59K6dxhM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.espanol.rfi.fr%252Fsites%252Fimages.rfi.fr%252Ffiles%252Fae_f_image%252FRolland.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.espanol.rfi.fr%252Fcultura%252F20141124-romain-rolland-el-pacifista%3B414%3B550
[cit. 2015-04-15]
12. https://www.google.cz/search?q=Fotografie+Henri+Barbusse&biw=1366&bih=673&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=W-gsVeO9EIWWsgH8zoDoBw&ved=0CB8QsAQ#imgrc=t5bAbrC5FLrS-M%253A%3Brybz_VGG9vj6pM%3Bhttp%253A%252F%252Ffrance.net%252Ffffh%252Fwp-content%252Fuploads%252F2014%252F02%252FBarbusse3.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Ffrance.net%252Ffffh%252Fclassics%252Fteaching-le-feuunder-

[fire-by-henri-barbusse%252F%3B452%3B650](#) [cit. 2015-04-15]

13. <http://www.antikvariety.cz/index.php?action=ShowImages&id=267040> [cit. 2015-04-15]
14. <http://www.panoramio.com/photo/41787115> [cit. 2015-04-15]
15. <https://www.google.cz/search?q=Z%C3%A1kopov%C3%A1+v%C3%A1lka+ve+Francii+fotografie&biw=1280&bih=929&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=WEYuVeDTF4SZsgGt3oDwCg&ved=0CB8QsAQ#tbm=isch&q=Voj%C3%A1ci+b%C4%9Bhem+1.sv.v%C3%A1lka+ve+Francii+fotografie> [cit. 2015-04-15]

Seznam

1. Obrázek 1. Henri Barbusse (Odkaz 10.)
2. Obrázek 2. Francouzský přebal knihy Oheň (Odkaz 10.)
3. Obrázek 3. Český přebal knihy Oheň (Odkaz 11.)
4. Obrázek 4. Romain Rolland (Odkaz 9.)
5. Obrázek 5. Francouzský přebal knihy Petr a Lucie (Odkaz 9.)
6. Obrázek 6. Český přebal knihy Petr a Lucie (Odkaz 10.)
7. Obrázek 7. Kostel svatého Gerváce a Protáze v Paříži (Odkaz 12.)
8. Obrázek 8. Zákopy na francouzské frontě (Odkaz 13.)
9. Tzv.- tak zvaný
10. Např.- na příklad
11. Č.- číslo
12. Kol. – kolektiv
13. R. – roku
14. Sv. - svazek

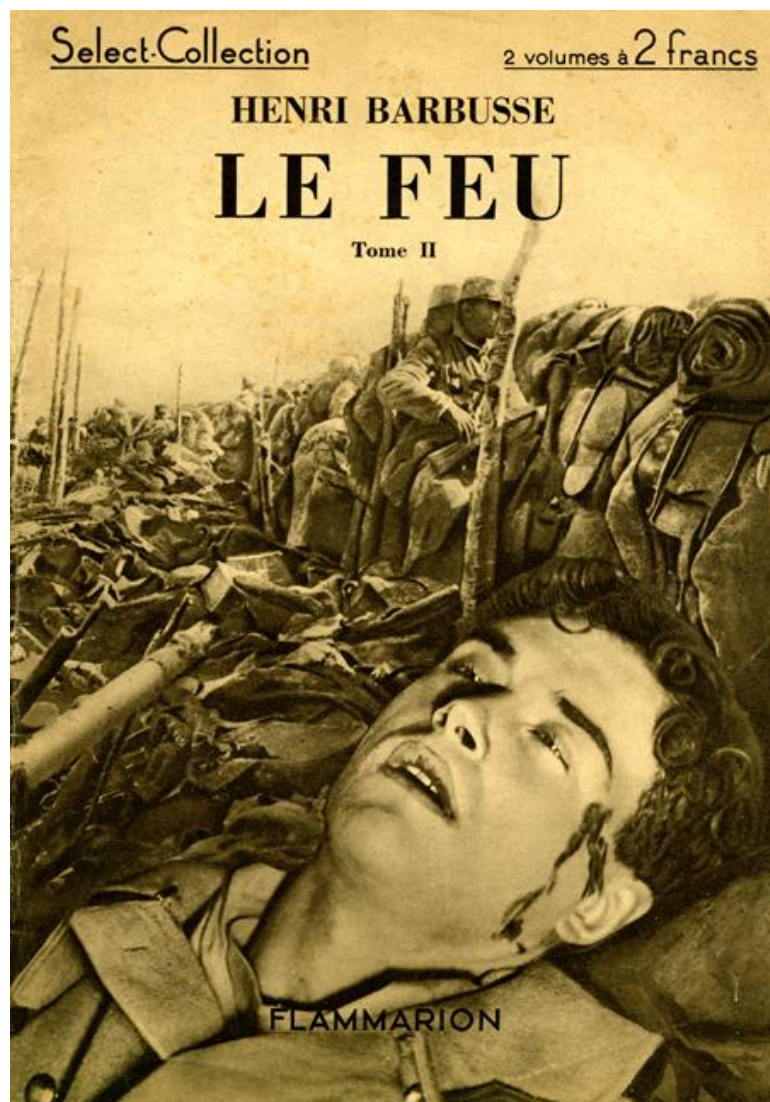
Seznam příloh

1. Obrázek 1. Henri Barbusse (Odkaz 10.)
2. Obrázek 2. Francouzský přebal knihy Oheň (Odkaz 10.)
3. Obrázek 3. Český přebal knihy Oheň (Odkaz 11.)
4. Obrázek 4. Romain Rolland (Odkaz 9.)
5. Obrázek 5. Francouzský přebal knihy Petr a Lucie (Odkaz 9.)
6. Obrázek 6. Český přebal knihy Petr a Lucie (Odkaz 10.)
7. Obrázek 7. Kostel svatého Gerváce a Protáze v Paříži (Odkaz 12.)
8. Obrázek 8. Zákopy na francouzské frontě (Odkaz 13.)

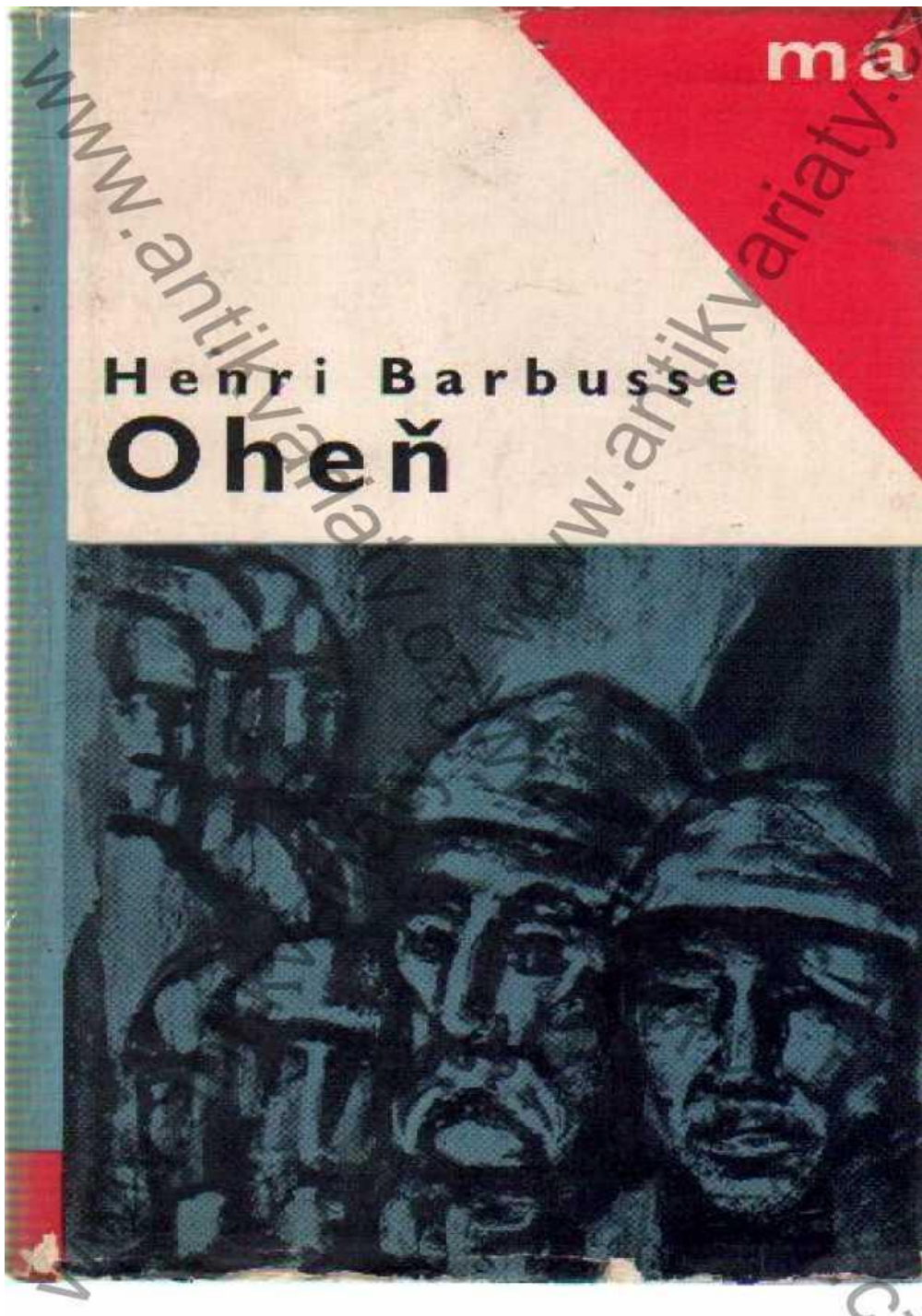
Přílohy

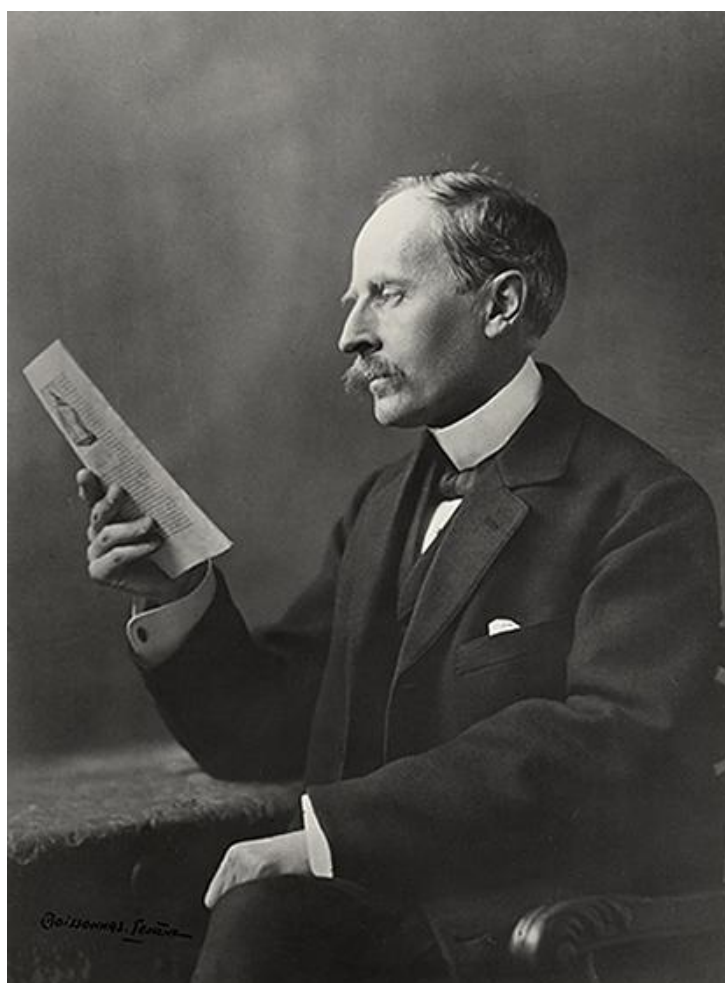
Obrázek 1. Henri Barbusse (Odkaz 10.)

Obrázek 2. Francouzský přebal knihy Oheň (Odkaz 10.)

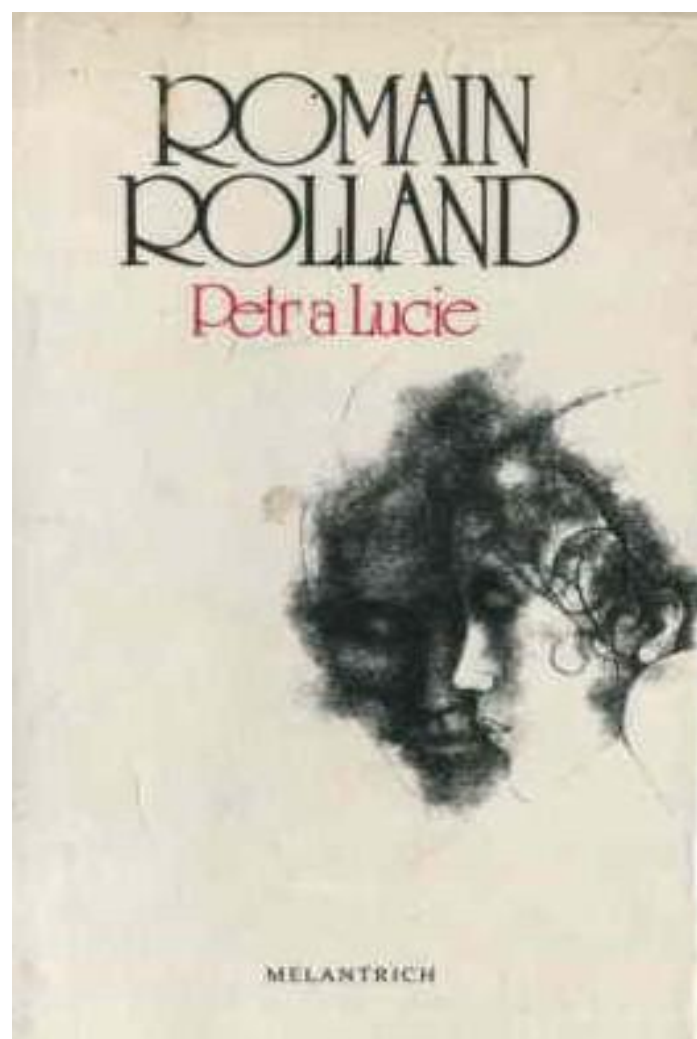
Obrázek 3. Český přebal knihy Oheň (Odkaz 11.)

Obrázek 4. Romain Rolland (Odkaz 9.)

Obrázek 5. Francouzský přebal knihy Petr a Lucie (Odkaz 9.)

Obrázek 6. Český přebal knihy Petr a Lucie (Odkaz 9.)

Obrázek 7. Kostel svatého Gerváce a Protáže v Paříži (Odkaz 12.)

Obrázek 8. Zákopy na francouzské frontě (Odkaz 13.)

Anotace práce

Jméno a příjmení:	Kateřina Lubasová
Katedra:	Český jazyk a literatura
Vedoucí práce:	Mgr. Daniel Jakubíček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	První světová válka a její vliv na kulturu (ve francouzském kontextu)
Název v angličtině:	I. World War in European literature (in the French literary context)
Anotace práce:	Tato bakalářská práce je zaměřena na zmapování a analýzu vybraných literárních děl, jejichž autoři dle vlastního vnitřního pocitu zpracovali motiv první světové války, ať už v dílech poezie či v dílech prózy. Tak či onak má ve čtenáři dílo s motivem války vybudit pocit hrůzy, beznaděje a zbytečnosti tak hrozné události, která se v dějinách světových objevila. Snaží se autenticky a reálně nechat člověka prožít život na bojištích a bát se každou chvíli o svůj život, v ostřelovaných městech či přímo v zákopech. Každý z autorů toto téma zpracoval dle svých prožitků a pocitů. Lidstvo bylo touto událostí poznamenáno a nese si její následky s sebou do další budoucnosti.
Klíčová slova:	první světová válka, román, romanopisec, novela, francouzská literatura, poezie, próza, Henri Barbusse, Romain Rolland, zákopová válka, hrůza, beznaděj, autenticita, naturalismus
Anotace v angličtině:	This thesis is focused on outlining and analysis of representative pieces of literature of authors who, according to their inner feelings, dealt with the motif of the first world war, both in poetry and prose. In one way or another the aim of pieces of literature dealing with war theme is to provoke the

	feelings of fear, hoplessness, desperation and uselessness of such a terrible event that occurred in the history. The authors let readers to experience life on the battlefields, to be scared of death in bombarded cities or even in trenches. All authors dealt with this topic according to their own experience and feelings. The human kind was significantly affected by this event and it is facing the consequences of it in present as well as it is going to face them in future.
Klíčová slova v angličtině:	1. Word War, roman, novelist, novel, French literature, poetry, prose, Henri Barbusse, Romain Rolland, foxhole war, fear, despair, authentic, naturalism
Přílohy vázané v práci:	1. Obrázek 1. Henri Barbusse (Odkaz 10.) 2. Obrázek 2. Francouzský přebal knihy Oheň (Odkaz 10.) 3. Obrázek 3. Český přebal knihy Oheň (Odkaz 11.) 4. Obrázek 4. Romain Rolland (Odkaz 9.) 5. Obrázek 5. Francouzský přebal knihy Petr a Lucie (Odkaz 9.) 6. Obrázek 6. Český přebal knihy Petr a Lucie (Odkaz 10.) 7. Obrázek 7. Kostel svatého Gerváce a Protáze v Paříži (Odkaz 12.) 8. Obrázek 8. Zákopy na francouzské frontě (Odkaz 13.)
Rozsah práce:	47
Jazyk práce:	Český jazyk